19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މ ލިއްޔަތު ކޮ މިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން
11 އެޕްރީލް 2022
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)4
ފެށުނު ގަޑި: 11:10

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.
މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމަށް މިއޮތީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްއާއި އެކު ސޯޝަލް ހައުސިންގ، ހަތް ހާސް ސޯޝަލް ހައުސިންގ
ޔުނިޓުގެ މަޝްރޫޢުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓާ ގުޅޭގޮތުން ބޭއްވޭ ބައްދަލުވުމެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އެދިލެއްވުމަކަށް.
އެހެންވީމާ، މި ބައްދަލުވުމުގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ބޭފުޅުންނަށް މިހާރު ދަޢުވަތު އަރުވަން އަޅުގަނޑު
ސެކްރެޓޭރިއޭޓުގައި ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ` . މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް އަދި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމަކީ
މިއީ ހަތް ހާސް ސޯޝަލް ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ހައުސިންގ ޔުނިޓުތަކަށް ޖެހޭ ޖުމުލަ އަގާއި ، މަހުން
މަހަށް ދައްކަން ޖެހޭ ކުލީގެ އަދަދު ހިސާބުކޮށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓާ ގުޅޭގޮތުން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން
މި ކޮމިޓީއަށް އެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅާލުމަށް ޓަކައި ބޭއްވޭ ބައްދަލުވުމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްއަށް.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރަތަމަ ޕްރެޒެންޓޭޝަނަކަށް ފަހު ދެން ސުވާލަށް. ޕްރެޒެންޓޭޝަން
ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ އަޅުގަނޑުގެ މެޖޭނަރ ފިރުޝާނާ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ އޮޑިޓް މެނޭޖަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕަލައިންސް އެޑިޓް ސަރވިސް ފާޠިމަތު
ފިރުޝާނާ ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ال ساََّلمُ علََْي كُْ م. އަޅުގަނޑު ފާޠިމަތު ފިރުޝާނާ ރަޝީދު، އޮޑިޓް މެނޭޖަރ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް
ކިޔާލަދޭނަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުގައި ، ކުޑަކޮށް ބްރީފްކޮށްލަދޭނަން ރިޕޯޓުގައި ހުރި އެއްޗެހި. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި
އެންގޭޖްމަންޓަކީ 2021 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ޑީ.ސީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރިކުއެސްޓްކޮށްފައި އިން ރިކުއެސްޓަކަށް
ބޭސްކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރި އެންގޭޖްމަންޓެއް މިއީ. އެގޮތުން، އެ އެންގޭޖްމަންޓަކީ ސަރުކާރުން ހުޅުމާލޭގައި
ހިންގި 7000 ސޯޝަލް ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުގެ ހައުސިންގ ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ޖުމުލަ އަގާއި، މަހުން މަހަށް
ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ހިސާބުކޮށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ރިވިއުކޮށްދިނުމަށް އެޗް.ޑީ.ސީން އެދުމުން ކުރިއަށް ގެންދެވުނު
1

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އެންގޭޖްމަންޓެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އެންގޭޖްމަންޓް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި މިވަނީ، އިންޓަރނޭޝަނަލް ސްޓޭންޑަޑް
ފޮރ ރިލޭޓެޑް ސަރވިސަސް؛ އައި.އެސް.އާރު.އެސް 4400 އެންގޭޖްމަންޓްސް ޓު ޕަރފޯމް އެގްރީޑް އަޕޯން
ޕްރޮސީޖަރސް ރިގަރޑިންގ ފައިނޭންޝަލް އިންފޮމޭޝަނާ އެއްގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އެންގޭޖްމަންޓްގައި
ބަލާލާފައިވާނެ މަޝްރޫޢަށް ކޮށްފައިވާ ޚަރަދުތަކާއި، އަންދާޒާތަކާއި ، އެ ޚަރަދުތަކާ އި އަންދާޒާތައް ބިނާކޮށްފައި ވާ
އަސާސްތަކުގެ ސައްޙަކަން ބެލުމާއި، ތަފާތު ހަތަރު ގޮތަކަށް ހައުސިންގ ޔުނިޓުތަކުގެ ޖުމުލަ އަގާއި ، މަހުން މަހަށް
ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ހިސާބުކޮށްފައިވާތީ، އެ އަގުތައް ހިސާބުކުރުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ އަންދާޒާތަކާއި ، އެ
އަންދާޒާތައް ބިނާކޮށްފައިވާ އަސާސްތައް. އޭގެ އިތުރުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ހިސާބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ހައުސިންގ ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ޖުމުލަ އަގާއި، މަހުން މަހަށް ދައްކަން ޖެހޭ އަދަދުން އެޗް.ޑީ.ސީގެ މާލީ ހާލަތަށް
އަންނާނެ، ކުރާނެކަމަށް އަންދާޒާ ކުރެވޭ އަސަރުތަކާއި ގޮންޖެހުންތަކަށް ބަލާލާފައިވާނެ. ދެން މި މަޝްރޫޢުގެ
ތަޢާރަފަކަށް ބަލާލާއިރު މި މަޝްރޫޢަކީ 2016 ވަނަ އަހަރު ޗައިނާ ސްޓޭޓް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އެންޑް
އިންޖިނިއަރިންގ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް؛ (ސީ.އެސް.ސީ.ސީ) އާއި އޭރުގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިން ގ އާ ދެމެދު
ސޮއި ކުރެވުނު ފައިނޭންސިންގ ޑިޒައިން އެންޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ފެށިގެންދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓެއް.
އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ ދައުރު އެޗް.ޑީ.ސީއަށް
ބަދަލުކޮށް، ޑިޒައިން އެންޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އެއްބަސްވުމެއްގައި އަލުން ސޮއިކުރެވިގެންދިޔަ. މި މަޝްރޫޢުގައި
އެޅުމަށް އެއްބަސްވެފައި ވަނީ 25 ބުރީގެ 16 ޓަވަރުގައި 7000 ހައުސިންގ ޔުނިޓް. އޭގެ ތެރެ އިން 280
ހައުސިންގ ޔުނިޓަކީ ކޮމާޝަލް ޔުނިޓުތަކެއްގެ ގޮތުގައި ގާއިމުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ޔުނިޓުތަކެއް. ދެން މިއިނީ
މަޝްރޫޢަށް ފައިނޭންސް ކުރެވުނު ގޮތް. މި މަޝްރޫޢަށް ފައިނޭންސް ކުރެވިފައި މިވަނީ އިންޑަސްޓްރިއަލް އެންޑް
ކޮމާޝަލް ބޭންކް އޮފް ޗައިނާ އާއި ކްރެޑިޓް ސްވިސް އިން ނެގުނު ދެ ލޯނުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް. އެގޮތުން ،
އައި.ސީ.ބީ.ސީން ނެގިފައި މި އިންނަނީ، މި މަޝްރޫޢުގެ އަގުގެ ، ވާހަކައަކީ ކޮންޓްރެކްޓަރާއެކު ވެވިފައި އިން
އެއްބަސްވުމުގެ އަގުގެ 85% ލޯނު ނެގިފައި މި އިންނަނީ އައި.ސީ.ބީ.ސީން. އަދި ކްރެޑިޓް ސްވިސްއިން ނެގިފައި މި
އިންނަނީ 15%. ދެ ލޯނުގައި ވެސް ސޮއި ކުރެވިގެން ގޮސްފައި މިއިންނަނީ 2017 ވަނަ އަހަރު. ދެ ލޯނުގެ ވެސް
އިންޓަރެސްޓް ރޭޓަކީ ލައިބޯ ޕްލަސް 3.3%. އައި.ސީ.ބީ.ސީއާއެކު ވެވިފައި އިން ލޯނު އެގްރީމަންޓްގެ ލޯނުގެ
މުއްދަތަކީ 15 އަހަރުގެ މުއްދަތެއް. އަދި ސީ.އެސް.ސީގެ މި އިންނަނީ 2 އަހަރުގެ މުއްދަތެއް. 5 ޔިއަރަސް. ސޮރީ!
ދެން މި އިންނަނީ، މި މަޝްރޫޢު ހިންގުމަށް ނަގާފައިވާ ޕް ރައިމަރީ ލޯނުތައް ރީފައިނޭންސް ކުރުމަށް މި އިންނަނީ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އިން އޮންލެންތު ލޯނުތަކެއް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ދޫކޮށްފަ. އެގޮތުން، 247
2

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
މިލިއަން ރުފިޔާގެ ލޯނު 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ދޫކޮށްފައި އެބަވޭ. ދެން މިއިނީ 2018 ވަނަ އަހަރު، އޭރުގެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން މަޝްރޫޢުގެ ކޮސްޓިންގ ހަދާފައިވާ ގޮތް. އެގޮތުން
އޭރުގައި ޖުމުލަ މި މަޝްރޫޢުގެ ކޮސްޓެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި މި އިންނަނީ 8 ބިލިއަން 695 މިލިއަން ރުފިޔާ.
ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭނެ ކަމަށް އޭރުގައި ބެލިފައި މި އިންނަނީ 1 މިލިއަން 270 ހާސް ރުފިޔާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް،
މި 1 މިލިއަން 270 ހާސް ރުފިޔާ ޔުނިޓަކަށް ކަނޑައަޅާފައި މި އިންނަނީ މަޝްރޫޢުގެ ޖުމުލަ ކޮސްޓު 6844
ޔުނިޓަށް ބަހާލުމުން މި އަންނަ ވަރު. މާނައަކީ، މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ 156 ޔުނިޓެއް ނުހިމަނައޭ ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ
ޖުމުލަ އަދަދު ހެދިފައި މި އިންނަނީ. ސޯ، މީތި ހައުސިންގ ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ އަދަދުގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނެއޭ 156
ޔުނިޓް. އެއީ ކޮމާޝަލް އޭރިއާ ގޮތުގައި އޭރުގައި ނިންމާފައި މިވަނީ 156 ޔުނިޓް ކަމަށް. އެ ޔުނިޓުތަކަށް ވެސް
ހިނގާ ޚަރަދު ހިމެނިފައި މި އިންނަނީ 6844 ޔުނިޓުގެ ތެރޭގައި. ދެން މި އިންނަނީ އޭރުގައި 2018 ވަނަ އަހަރު
ޖުމުލަ މަހަކު ދައްކަންޖެހޭ އަގު ހެދިފައިވާ ގޮތް. އެގޮތުން، އޭރު 2018 ވަނަ އަހަރުގައި މި އިންނަނީ، މި ފައިސާ
ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތެއް ކަމަށް މި އިންނަނީ 20 އަހަރު. އަދި ޑައުންޕޭމަންޓްގެ ގޮތުގައި 25000 ނެގޭނެ ކަމަށް.
އެގޮތުން، ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓުން ޑައުންޕޭމަންޓްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައި އިން 25000
ރުފިޔާ އުނިކޮށްލުމުން، އެ އަންނަ އަދަދު މި އިންނަނީ 20 އަހަރަށް ބަހާލާފަ. 20 އަހަރަށް ބަހާލުމުން މަހަކަށް ޖެހޭ
އަދަދަށް އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގެ ގޮތުގައި އޭރު ކަނޑައަޅާފައި އިން 8% އިތުރުކޮށްފައި މި އިންނަނީ. އެ 8%
އިތުރުކުރުމުން އަންނަ 5600 އަދި އިތުރު މެއިންޓެނަންސް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 1000 ރުފިޔާ އިތުރު ކުރުމުން މި
ޖުމުލަ މަހަކަށް މި ޖެހެނީ 6600 ރުފިޔާ. 2018 ވަނަ އަހަރު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އިން ހިސާބު ހަދާފައި ވަނީ ޔުނިޓަކަށް ކޮސްޓްގެ ގޮތުގައި ހިސާބުކޮށްފައިވާ އަދަދުން
ޑައުންޕޭމަންޓް އުނިކުރުމަށްފަހު އަންނަ އަދަދު 240 މަހަށް ބަހާލުމުން، ކޮންމެ މަހަކަށް ޖެހޭ 5190
ރުފިޔާއަށް 8% އިންޓަރެސްޓާ އެއްކޮށް. މިގޮތަށް ހިސާބުކުރުމުން ޕްރޮޖެކްޓް ހިންގަން ނެގި ލޯނުތަކާއި
ރީފައިނޭންސިންގއަށް ނެގި ލޯނުތަކަށް ދައްކާ އިންޓަރެސްޓާއި، ލޯނު އަނބުރާ ދެއްކުމަށް ދާނެ ކޭޝްފްލޯއަށް
އެއްވެސް ވަރަކަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރެވޭކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ލޯނު އިންޓަރެސްޓްގެ ގޮތުގައި ބޭންކަށް
އަނބުރާ ދައްކާ އަދަދާއި ، ހައުސިންގ ޔުނިޓް ގަންނަ ފަރާތްތަކުން އިންޓަރެސްޓް ގޮތުގައި ނެގޭ އަދަދުގައި ބޮޑު
ފަރަގެއް ހުންނަކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން. އެގޮތުން، 2018 ވަނަ އަހަރު ކަނޑައަޅާފައި އިން 1.2 މިލިއަން
ރުފިޔާ ބޭނުންކޮށްގެން އީ.އެމް.އައި މެތަޑަށް މި ހިސާބު ހަދައިފިނަމަ، ފައިނޭންސް ކޮސްޓްގެ ގޮތުގައި ޔުނިޓަކުން
1.2 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖެހޭނެ. އެހެންކަމުން، 2018 ވަނަ އަހަރު ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ހިސާބުން ފައިނޭންސް ކޮސްޓުގެ
3

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ގޮތުގައި ޔުނިޓަކުން 1.1 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ގެއްލުމެއް ވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކު ރެވޭ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފާހަގަކުރެވުނީ 6000 ރުފިޔާއަށް ޔުނިޓުތައް ވިއްކައިފިނަމަ، 20 އަހަރުގެ މުއްދަތަކަށް
ބަލާނަމަ، އެއްވެސް ޑީފޯލްޓެއް ނެތި، މާނައަކީ 6844 ޔުނިޓުން، ހުރިހާ ޔުނިޓުން ޖުމުލަ ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާ
ކުރާ ފައިސާއިން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތައް ކެނޑުމުން، ނެޓް ކޭޝްފްލޯގެ ގޮތުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ޑެފިސިޓެއް އަންނާނެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންދާޒާ ކުރެވޭ މި ތައްޔާރު ކުރެވުނު ހިސާބުތަކުން. ދެން މި އިންނަނީ
2021 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ޑީ.ސީން އަދި ސަރުކާރުން މަޝްރޫޢުގެ ކޮސްޓިންގ ހަދާފައިވާ ގޮތް. އެގޮތުން ، 2021
ވަނަ އަހަރު މުޅި މަޝްރޫޢުގެ އަގުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައި މި އިންނަނީ 1 ބިލިއަން 143 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަމަށް
މި މުޅި މަޝްރޫޢުގެ ޖުމުލަ އަގުގެ ގޮތުގައި. އޭގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ މަޝްރޫޢުގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓް ،
އަދި 31 މާރިޗް 2021ގެ ނިޔަލަށް ލޯނަށް ދެއްކި އިންޓަރެސްޓް، އޭގެ އިތުރަށް ޕްރޮޖެކްޓް މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓް،
ބިމުގެ އަގު، ސަޕްލިމެންޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮސްޓް. މުޅި މަޝްރޫޢުގެ ޖުމުލަ އަގުން ބަލައިގެން އެޗް.ޑީ.ސީން މި
ހުށަހަޅާފައި އިން އަގަކީ ޔުނިޓަކަށް 1.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ އީ.އެމް.އައި މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެން ތައްޔާރުކޮށްފައި
އިން ހިސާބެއްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން މި އިންނަނީ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތް. ސަރުކާރުން އަގު
ހުށަހަޅާފައި މި އިންނަނީ މި 1.1 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ތެރެއިން އެބަ އުނިކޮށްލާ ޕްރޮޖެކްޓް މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓު،
ބިމުގެ އަގު، ސަޕްލިމެންޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮސްޓް. އެ ކޮ ސްޓުތައް އުނިކޮށްލުމުން ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭނެ ކަމަށް މި
ބެލެވެނީ 1 މިލިއަން ރުފިޔާ. ސަރުކާރުން ސަބްސިޑައިޒް ކުރާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ޚަރަދުތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި މި އިންނަނީ ޕްރޮޖެކްޓް މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓާއި ، ބިމުގެ އަގު، ސަޕްލިމެންޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް
ކޮސްޓް، މި ތިން އައިޓަމް. މި ތިން އައިޓަމް ސަބްސިޑައިޒް ކުރުމުން ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ 80000 ރުފިޔާ މިދަނީ،
އެން ޔޫސަރ އަތުން އެ ފައިސާ އަނބުރާ ނުލިބޭ. ދެން މިއިނީ ހައުސިންގ ޔުނިޓުތައް ވިއްކުމަށް އެޗް.ޑީ.ސީން އަދި
ސަރުކާރުން ހަދާފައިވާ ހިސާބު. އެޗް.ޑީ.ސީން ވެސް ސަރުކާރުން ވެސް ބޭނުންކޮށްފައި މި އިންނަނީ އީ.އެމް.އައި
މެތަޑު. އެގޮތުން އެޗް.ޑީ.ސީން ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ އަދަދު ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި އިން 1 މިލިއަން 163289 ރުފިޔާއަށް
ބަލައިގެން ފަ އިސާ ދައްކަން ޖެހޭ މުއްދަތެއް ކަމަށް މި އިންނަނީ 20 އަހަރު. އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގެ ގޮތުގައި % 8
ދެއްކުމުން، އިންޓަރެސްޓާ އެކު މަހަކަށް ދައްކަން ޖެހޭ އަދަދަކީ 9730 ރުފިޔާ. މި އަދަދު މި އިންނަނީ ރައުންޑްއޮފް
ކޮށްފައި 10000 ރުފިޔާއަށް މަތިކޮށްލާފައި، މެއިންޓަނަންސް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 1000 ލާފަ. ޖުމުލަ މަހަކު
ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް އެޗް.ޑީ.ސީން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަކީ 11000 ރުފިޔާ. ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ ގޮތަކީ،
ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓް، އެއީ 1 މިލިއަން 8322 ރުފިޔާ 25 އަހަރުގެ މުއްދަތަށް އީ.އެމް.އަ އި
4

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެން، އެއީ އިންޓަރެސްޓް ރޭޓު % 6.78 ގައި ބަލައިފިނަމަ، އިންޓަރެސްޓާއެކު މަހަކަށް މި ޖެހެނީ
7503 ރުފިޔާ. މި އަދަދު ރައުންޑްއޮފް ކޮށްފައި މި އިންނަނީ 7500 އަށް. އަދި އެއަށް މެއިންޓަނަންސް ޚަރަދުގެ
ގޮތުގައި 1000 ރުފިޔާ ލުމުން ޖުމުލަ މަހަކު ދައްކަންޖެހޭ އަދަދެއް ކަމަށް ހުށަހަޅާފައި މި އިންނަނީ 8500 ރުފިޔާ.
ދެން އަޅުގަނޑު މި ބަލާލަނީ އެޗް.ޑީ.ސީން ކަނޑައަޅާފައިވާ އިންޓަރެސްޓް ރޭޓް. އެއީ 8% މި ހިސާބުކޮށްފައި
އިންނަ ގޮތް. 8% ހިސާބުކޮށްފައި މި އިންނަނީ ޕްރައިމަރީ ލޯނުތައް އަދާކުރަންޖެހޭ މުއްދަތު 15 އަހަރު. 15 އަހަރު
މި އިންނަނީ އައި.ސީ.ބީ.ސީން ނަގާފައި އިން ލޯނު މި އިންނަނީ 15 އަހަރުގެ މުއްދަތަށް. އެހެންވީމާ، 15
އަހަރުގައި ލައިބޯ ހުންނާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ އެވްރެޖު ރޭޓަކީ 2.3%. ދެން މި އިންނަނީ ޕްރައިމަރީ ލޯނުތަކުގެ
ފިކްސްޑް އިންޓަރެސްޓް ރޭޓް. އެއީ ނަގާފައިވާ ޕްރައިމަރީ ދެ ލޯނުގައި ވެސް ލައިބޯއަށް އެބަ އިތުރުކުރޭ 3.3%
އެއް. އެހެންވީމާ، އެ 3.3%ގެ އިތުރުން ދެން މި އިންނަނީ ރީފައިނޭންސިންގ ލޯނުތަކުގެ ޕްރިމިއަމްއާއި ކަސްޓަމަރ
ޕޭމެންޓް ޑީފޯލްޓް ރިސްކް ފެކްޓަރއަށް % 3 އިތުރުކުރުމުން މި އިންނަނީ 8.6% .8.6% އިން އެޗް.ޑީ.ސީން
އުނިކޮށްލާފައި އެބަ އިނދޭ 0.6%. އެހެންވީމާ 2021 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ޑީ.ސީން ޔުނިޓެއްގެ އަގު ކަނޑައެޅުމަށް
ބޭނުންކޮށްފައި މި އިންނަނީ 8%. ދެން މި އިންނަނީ 2021 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ އަގުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް. 2021 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ޑީ.ސީން ހައުސިންގ ޔުނިޓަކަށް މަހަކު
ދައްކަން ހުށަހަޅާފައިވާ އަގު. އެ އަގަކީ މެއިންޓަނަންސް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 1000 ރުފިޔާ ހިމަނައިގެން 11000
ރުފިޔާއަށް ޔުނިޓުތައް ވިއްކައިފިނަމަ، 20 އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ބަލާ ނަމަ، އެއްވެސް ޑީފޯލްޓެއް ނެތި ހުރިހާ
ޔުނިޓުތަކުން ޖުމުލަ ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާ ކުރެވޭ ފައިސާއިން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ޚަރަދުތައް ކެނޑުމުން، ނެޓް
ކޭޝްފްލޯގެ ގޮތުގައި 2 ބިލިއަން 195 މިލިއަން 8 ލައްކަ 65585 ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާ ކުރެވޭ.
ހައުސިންގ ޔުނިޓަކަށް މަހަކު ދައްކަން ސަރުކާރުން މިހާރު ކަނޑައަޅާފައިވާ 8500 ރުފިޔާ އެއީ މެއިންޓަނަންސް
ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 1000 ރުފިޔާ ހިމަނައިގެން ޔުނިޓުތައް 25 އަހަރުގެ މުއްދަތަކަށް ބަލާނަމަ، އެއްވެސް ޑީފޯލްޓެއް
ނެތި ހުރިހާ ޔުނިޓުތަކުން ޖުމުލަ ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާ ކުރާ ފައިސާއިން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތައް ކެނޑުމުން، ނެޓް
ކޭޝްފްލޯގެ ގޮތުގައި 138 މިލިއަން 63670 ރުފިޔާގެ ޑެފިސިޓެއް ވާނެ ކަމަށް އަންދާޒާ ކުރެވޭ. ދެން މި އިންނަނީ
2021 ވަނަ އަހަރު މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހިސާބު. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ދެ ގޮތަކަށް
ހުށަހަޅާފައި އެބައިނދޭ. އެގޮތުން، ފުރަތަމަ ގޮތުގައި ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓްގެ ގޮތުގައި އެ
ބޭފުޅުން މި އިންނަނީ ހަމަ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާފައި އިން 1 މިލިއަން 83022 ރުފިޔާ މި އިންނަނީ. ފައިސާ
ދައްކަން ޖެހޭ މުއްދަތެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި މި އިންނަނީ 25 އަހަރު. އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގެ ގޮތުގައި މާލެ ސިޓީ
5

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ކައުންސިލުން ހުށަހަޅާފައި މި އިންނަނީ % 3.36. އީ.އެމް.އައި މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެން މި އިންޓަރެސްޓް ރޭޓު ގައި
މަހަކު ދައްކަންޖެހޭ އަދަދަކީ 5341 ރުފިޔާ. ދެން މި އިންނަނީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ހުށަހެޅި ދެވަނަ ގޮތް. އެއީ
ޔުނިޓަކަށް ޖެހޭ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓް. އެއީ 1 މިލިއަން 125022 ރުފިޔާއަށް، ފައިސާ ދައްކަން ޖެހޭ
މުއްދަތަކީ 5 އަހަރު ކަމަށް ބަލާފައި، އިންޓަރެސްޓް ރޭޓަކީ 3.36% ގައި ބަލައިފި ނަމަ، އިންޓަރެސްޓް ރޭޓާ އެކު
މަހަކު ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ހުށަހަޅާފައި މި އިންނަނީ 5548 ރުފިޔާ. 2021 ވަނަ އަހަރު މާލެ
ސިޓީ ކައުންސިލުން ހުށަހެޅި 5548 ރުފިޔާއަކީ % 3.36ގެ އިންޓަރެސްޓާއެކު 25 އަހަރުގެ ރީޕޭމަންޓް މުއްދަތަކަށް
ބިނާކޮށް އީ.އެމް.އައި މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެން ހަދާފައިވާ ހިސާބެއް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ލައިބޯގެ އަންދާޒާ ކަމުގައިވާ % 0.06 އަކީ ޖުލައި އަދި ސެޕްޓެންބަރު 2020ގައި ކޮވިޑް19-އާ
ގުޅިގެން ވަރަށް ބޮޑަށް ލައިބޯ ދަށްވެފައި ހުރި ދުވަސްވަރެއްގަ އި ހުރި ލައިބޯ ކަމާއި، ލޯނު ދައްކަމުން އައިއިރު ހުރި
އެވްރެޖު ލައިބޯއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަން. ޕްރައިމަރީ ލޯނުތަކުގެ ޕޭމަންޓް ދެއްކިގެންދާއިރުގައި ލައިބޯ މި ނެގެނީ
އެވްރި ސިކްސް މަންތްސްއިން މި ޕޭމަންޓް ދެއްކެނީ. ސޯ ސިކްސް މަންތް ސިކްސް މަންތުގެ އެވްރެޖް ލައިބޯއަށް
ބަލަމުން މި ދަނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނެކްސްޓް ސްލައިޑުގައި އިންނާނެ 2018 ވަނަ އަހަރުން 2021 ވަނަ
އަހަރަށް ލައިބޯއަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލުތައް. އެ ބަދަލުތަކަށް ބަލާއިރު ވެސް އެވްރެޖް ލައިބޯގެ ގޮތުގައި އެބަ
އަރާ 1.74%. އެއަށް ފިކްސްޑް އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގެ ގޮތުގައި % 3.3 އެއްކުރުމުން ޖުމުލަ އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގެ
ގޮތުގައި % 5 އެބަ އަރާ. ދެން މި އިންނަނީ މި ރީފައިނޭންސިންގ އަ އުޓްފްލޯ ޕްރޮޖެކްޝަންސްތަކަކަށް ބިނާކޮށްފައި
އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް. ރީފައިނޭންސިންގ އައުޓްފްލޯ ޕްރޮޖެކްޝަންސްތަކަކީ 2021 ވަނަ
އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ވެސް މި މަޝްރޫޢުއިން އާމްދަނީއެއް ނުހޯދި ދިއުމުގެ ސަބަބުން ޕްރައިމަރީ ލޯނުތަކަށް އެ
ލޯނުތައް ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ލޯނު ދެއްކުމަށް ނަގާފައިވާ ރީފައިނޭންސިންގ ލޯނުތަކު ގެ އިތުރުން ޕްރައިމަރީ
ލޯނުތަކަށް 2022 އިން ފެށިގެން ވެސް ދައްކަންޖެހޭ ލޯނު ރީޕޭމަންޓުތަކާއި، ހައުސިންގ ޔުނިޓުތައް ކުއްޔަށް ދީފައިވާ
މުއްދަތުގައި 2022 އިން ފެށިގެން ހުރިހާ ޔުނިޓުތަކުން އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަމަށް ބަލައިގެން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ
ކޭޝްފްލޯއިން ފާހަގަކުރެވޭ ކޭޝްފްލޯ މިސްމެޗް ފޫބެއްދުމަށް ނަގާ ލޯނުތަކަށް ދައްކާނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރާ
އިންޓަރެސްޓު ޕޭމަންޓުތައް. އެގޮތުން ތިން ސިނާރިއޯއެއް މި އިންނަނީ ހަދައިލާފަ. ފުރަތަމަ ސިނާރިއޯގައި މި
އިންނަނީ 5600 ރުފިޔާއަށް ޔުނިޓުތައް ވިއްކައިފިނަމަ 2018 އިން ފެށިގެން 2032 ގެ ނިޔަލަށް ކޭޝްފްލޯ
ޑެފިސިޓުގެ ގޮތުގައި ހަތަރު ބިލިއަން ހަތަރުސަތޭކަ ނުވަދިހަ އެއް މިލިއަން ހަހާސް ހަސަތޭކަ، ހަލައްކަ ފަސްދޮޅަސް
ހަހާސް ހަސަތޭކަ ތިރީސް ތިން ރުފިޔާގެ ޑެފިސިޓެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ޕްރޮޖެކްޓްކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މި
6

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
މިސްމެޗް ފޫބެއްދުމަށް ޓަކައި މި ރީފައިނޭންސިންގތަކެއް ނެގިގެންދާނެ. ދެން މި އިންނަނީ 7500 ރުފިޔާއަށް މި
ޔުނިޓުތައް ވިއް ކައިފިނަމަ 2018 އިން 2026 ގެ ނިޔަލަށް ކޭޝްފްލޯ ޑެފިސިޓުގެ ޖުމުލައަކީ ތިން ބިލިއަން
ދުއިސައްތަ އެކާވީސް މިލިއަން ނުވަދިހަ ހަތަރުހާސް ފައްސަތޭކަ ފަންސާސް ހަތަރު ރުފިޔާ. މި އިންނަނީ 10،000
ރުފިޔާއަށް ޔުނިޓުތައް ވިއްކައިފިނަމަ 2018 އިން ފެށިގެން 2023 އަށް ދެ ބިލިއަން ތިންސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަމިލިއަން
ދެލައްކަ ދިހަހާސް ހަތްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތް ރުފިޔާގެ ކޭޝްފްލޯ ޑެފިސިޓެއް އެބަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ކޭޝްފްލޯއިން ޕްރޮޖެކްޓްކުރެވޭ. ޖުމުލަގޮތެއްގައި އޭ.ޔޫ.ޕީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފާހަގަކުރެވުނީ ޔުނިޓަކަށް މަހަކު
ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ހިސާބުކުރުމަށް އެޗް.ޑީ.ސީން ގެންގުޅެފައިވާ އީ. އެމް.އަ އި މެތަޑަކީ މިފަދަ ހައުސިންގ
މަޝްރޫޢުތައް ޔުނިޓުތައް ވިއްކާނެ އަގު ކަނޑައެޅުމަށް އާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ މެތަޑުކަން. އަދި އެޗް.ޑީ.ސީން
ބޭނުންކޮށްފައިވާ % 8 އަކީ ވެސް އެކަށީގެންވާ ރޭޓެއްކަން. އެއީ ލައިބޯއަށް އައިއްސަ ހުރި ބަދަލުތަކާ އެއަށް
އަންނާނެ ރިސްކު ފެކްޓަރތަ ކަށް ބަލައިގެން އެ % 8 އަކީ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ރޭޓެއް ކަމަށް. އޭގެ އިތުރަށް
އެޗް.ޑީ.ސީން ކޮށްފައި ވާ ހިސާބަކީ ކުންފުނިން މި މަޝްރޫޢުއަށް ނަގާފައިވާ ލޯނުތަކާއި މަޝްރޫޢުއާ ގުޅުންހުރި
އެހެނިހެން ކަންކަމަށް ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ހަދާފައިވާ ހިސާބެއްކަމާއި މި އަގަށްވުރެ ކުޑަ އަގެއްގައި
ޔުނިޓުތައް ސަބްސިޑައިޒްކޮށްގެން ވިއްކާނަމަ ކުންފުންޏަށް މާލީގޮތުން ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުގައި އިޞްލާޙުކުރަން ލަފާދޭ ކަންކަމަކީ ލޯނު ނަގައިގެން ހިންގާ
ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުތަކުގައި ލޯނުގެ ފައިނޭންސް ކޮސްޓް ދެއްކޭނެ ކޮސްޓް އޮފް ކެޕިޓަލަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އީ.އެމް.އައި
މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެން ޔުނިޓުތައް ވި އްކާނެ އަގު ކަނޑައެޅުމާއި ލޯނު އެގްރީމަންޓުތަކުގަ އި އިންޓަރެސްޓް
ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ލައިބޯ ނުވަތަ އެފަދަ އެހެން ބެންޗްމާކެއް ބޭނުންކޮށްގެން ވާނަމަ، އެ ލޯ ނެއްގެ މުއްދަތުގައި ލައިބޯ
ނުވަތަ އެފަދަ ބެންޗްމާކުގެ އެވްރެޖް އިންޓަރެސްޓް ރޭޓު އަންދާޒާކުރުމަށާއި ކޮސްޓް އޮފް ކެޕިޓަލުގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރާ ރޭޓު ކަނޑައެޅުމުގައި އެވްރެޖް ލައިބޯ ނުވަތަ ބެންޗްމާކް އިންޓަރެސްޓް ރޭޓަށް ރިޢާޔަތްކުރުން. މި
މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން މަޝްރޫޢުގެ އަގުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާފައި ނުވާ އެހެނިހެން ޚަރަދުތައް. އެއީ ބިމުގެ އަގު، ޕްރޮޖެކްޓް
މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓް، ސަޕްލިމެންޓްރީ ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޮސްޓް ސަބްސިޑައި ޒްކޮށް ހައުސިންގ ޔުނިޓުތައް ވި އްކުމުން
އެޗް.ޑީ.ސީއަށް މާލީގޮތުން ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭތީ މި މާލީ ގެއްލުން ފޫބެއްދުމަށް ޓަކައި
ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އެޗް.ޑީ.ސީއަށް ސަބްސިޑީއެއް ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ފެންނާތީ މިއީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ
ފުދުންތެރިކަން ހުރި މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން ދެވިދާނެ ސަބްސިޑީއެއްތޯ ބެލުން. އޭގެ އިތުރުން މި އިންނަނީ
މިފަދަ ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމަށް ކުންފުނިން ނަގާ ލޯނުތަކާ އެއްހަމައެއްގައި އާމްދަނީ ނުހިފެހެއްޓޭނަމަ މި
7

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ލޯނުތައް އަދާކުރުމަށް ދަތިވެ، ކުންފުންޏަށް މާލީގޮތުން ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވެ، ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން ކުންފުނި
ހިންގަން ދަތިވެ، އެފަދަ ލޯނުތައް އަނބުރާ ދެއްކުމަށް ދައުލަތަށް ބަރޯސާވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއްކަމުން މިގޮތަށް
ސަބްސިޑައި ޒްކުރެވިގެން ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކުން ދައުލަތުން އުފުލަންޖެހޭ މާލީ ބުރަ ސަބް ސިޑައިޒްކުރެވޭނެ ނިސްބަތް
ބަލައި މަޝްރޫޢުތައް ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ފައިނޭންސްކޮށްގެން ހިންގޭނެ ގޮތަށް މަޝްރޫޢުތައް ރާވައި ހިންގުމާ
މިފަދަ މަޝްރޫޢުތައް ފެށުމުގެ ކުރިން މަޝްރޫޢުގެ ފައިނޭންޝަލް ފީސިބިލިޓީއެއް ހަދައި އެއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން
ނިންމުންތައް ނިންމުމަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރިޕޯޓުގައި ބޭސިކަލީ ހުރި ބައިތަކަކީ. ޝުކުރިއްޔާ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އެއްވެސް ސުވާލެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓީމުން އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. މި ރިޕޯޓުގައި ތާވަލު 2 ގައި މި އިންނަނީ ސަރުކާރުން
ހަތަރުފަހަރެއްގެ މަތިން ފެސިލިޓީއެއް ދީގެން ޓޫ ހަންޑްރެޑް އެންޑް ސިކްސްޓީ ސެވަން މިލިއަން އެއިޓް ހަންޑްރެޑް
އެންޑް ސިކްސްޓީ ސިކްސް ތައުޒަން އެއިޓް ހަންޑްރެޑް އެންޑް ފައިވް ރުފިޔާގެ ފެސިލިޓީޒްއަކަށް އެޗް .ޑީ.ސީއަށް
ދީފަ. އެއީ 6 މަސްދުވަސް، 6 މަސްދުވަސް، 2 އަހަރު، 12 މަސް. މިކަން ހިނގާފައި މި ވަނީ 2019 ،2018،
2019 އިނގޭތޯ އެ އަހަރުގެ ތެރޭގައި. އެހެންވީމާ، މި މުއްދަތު ދެން މިހާރު މި އޮތީ ހަ މަވެފަ. އެހެންވީމާ، އޮޑިޓް
ރިޕޯޓު ނެރުނުއިރު 2021 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޫބަރުގައި މި ރިޕޯޓު ޝާއިޢުކޮށްފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެހާތަނަށް
އައި އިރު މި ފައިނޭންސިންގ މިހާރު ވަނީ ރީޕޭކޮށް ނިމިފައިތޯ އެ މުއްދަތު ހަމަވީއިރު؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން އިއްޔެ ސާފުކޮށްލައިފިން އިނގޭތޯ ، އެޗް.ޑީ.ސީން މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްލިއިރު އެ ބޭފުޅުން
ވިދާޅުވީ އަދި އެ ބޭފުޅުންގެ ކޭޝްފްލޯ ހުރިގޮތުން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް އެ ދައްކަންޖެހޭ އެއްޗެއް އަދި ނުދައްކާ
އޮތް ކަމަށް. ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ފަސްކޮށްދިނުމަށް އެދިފައި ކަމަށް ވަނީ. އެއީ އެޗް.ޑީ.ސީގެ ކޭޝްފްލޯގައި
އެބަހުރި މި ވަގުތު ގޮންޖެހުންތަކެއް.
8

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއް ސުވާލު އެބައޮތް. މިހާރު އިންޓަރެސްޓް ރޭޓު ކަލްކިއުލޭޓްކޮށްފައި އިންއިރު އެބަ އިނދޭ
ރީޕޭމަންޓް ރިސްކު ފެކްޓަރއާއި އަދި ރީފައިނޭންސިންގއަށް ކިޔާފައި ގާތްގަނޑަކަށް ތްރީ ޕަސަންޓުވަރު އެޗް.ޑީ.ސީން
އެޕްލައިކޮށްފަ. ދެން އެއީ ކިހިނެއް، ވާހަކައަކީ މިހާރު ޕްރައިމަރީ ލޯނުގެ އިންޓަރެސްޓް ރޭޓަށް ލައިބޯ ޕްލަސް ވެސް
މި އިންނަނީ ގާތްގަނޑަށް % 3.3. އެހެންވީމާ، % 3 ވީމަ އަޅުގަނޑަށް ދެން ކުޑަކޮށް ސުވާލު އުފެދޭ ގޮތް ވީމަ.
އެހެންވީމާ، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އެއް ވެސް ވަރަކަށް އޮޑިޓު ތެރޭގައި ބެލުނުތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޕްރައިމަރީ ލޯނުތަކުގައި މި އިނީ ލައިބޯ ޕްލަސް 3.3%. އެ އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އެއްކަލަ މި މަޝްރޫޢުގައި
ކޭޝްފްލޯ އެބަ މިސްމިޗެއް އެބައުޅޭ. އެއީ މި ފުލެޓުތައް ވި އްކަ އިގެން ލިބޭ އެއްޗަކާ އަދި އެ ލޯނުތަކަށް އަނބުރާ
ދައްކަންޖެހޭ އެއްޗެއް. އެހެންވީ މާ، މިވަރުގެ ކޭޝްފްލޯ މިސްމިޗެއް ކަވަރކުރަންޏާ އެޗް.ޑީ.ސީން މި ޖެހެނީ ބޮންޑެއް
އިޝޫކުރަން. ދެން އެ ބޮންޑު މި ވަގުތުގެ އެސްޓިމޭޓްސްތައް ވެސް މި އުޅެނީ ގާތްގަނޑަކަށް 11% އާއި 13% އާ
ދެމެދުގައި. އެހެންވީމާ، މިއީ ފުދޭވަރެއްގެ ޕްރީމިއަމެއްގައި މި މަޝްރޫޢު އަސްލުގައި ފައިނޭންސްކުރަން މި ޖެހެނީ.
އެހެންވީމާ، އޭގެ އިތުރަށް އަދި އެއްކަލަ ފުލެޓުގެ ގަންނަ ފަރާތްތަކުން ވެސް ފައިސާ ނުދެއްކުމުގެ އެބައުޅޭ ޑިފޯލްޓް.
މިހާރުވެސް ގިނަ ސްކީމުތަކުގައި 30% އަށްވުރެ މަތި ޑިފޯލްޓް. ވަރަށް މަތި އަދަދެއް އެބައުޅޭ ޑިފޯލްޓް. އެހެންވީމާ،
މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލާއިރު އެޗް.ޑީ.ސީން އެ ބޭނުންކުރައްވާފައި އޮތް ރިސްކު ފެކްޓަރ ރަނގަޅު ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބުއަށް.
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކިރިއްޔާ . މި އޮޑިޓް ހެއްދެވިއިރު ބެއްލެވިންތޯ އެ 7000 ޔުނިޓުގެ ފުލެޓުތަކުގެ ކިތައް ޕަސަންޓުތޯ އަސްލު
ނިމިފައި ހުރީ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ މުޅިން ފުލެޓުތައް ނުނިމި ހުރިކަން. އަދި ނިންމަން އެ ނަގާ މީހާ
އަތުން ކިހާވަރެއްގެ ޚަރަދެއް ލާންޖެހޭނެ ކަމަށް. ހަމަ އެއާ އެކީ އެ ވެސިނިޓީގައި އަދިވެސް ފަހުން ވެސް
9

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އެޗް.ޑީ.ސީން އަނެއްކާ ޚަރަދުތަކެއް ކުރި ، ކުރަންޖެހިފައި އިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި އިން ގޮތު ގަ އި.
އެއީ އެތާ ތެރެއާއި، އެ ތަނުގެ ކޮރިޑޯތަކާއި އަދި ގޯޅިތައް ޕާތްވޭތަކާއި އެ ސަރަޙައްދު ޑިވަލޮޕްމަންޓްކުރަން އެއީ
ހަމަ އެ ފުލެޓުތަކުގެ މީހުންނަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތަކުގެ ކިހާ ވަރެއްގެ ކޮސްޓެއް
ހިމެނޭތޯ؟ އެ ކޮސްޓް ބެއަރކުރަންޏާ އެއީ އެޗް.ޑީ.ސީންތޯ ނޫނީ މި ފްލެޓުތަކުން އެއްވެސް ކޮސްޓެއް ކުރަންޖެހޭތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްލައިޑުން ދައްކާލާނެ އެ ކޮސް ޓުތައް އިނގޭތޯ. އެހެރީއެއްނު، އެމް.ޕީ
އިލްޔާސް، އެހެރީ ނޫންތޯ މިހާރު ޕްރޮޖެކްޓް މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓް ފޯރޓީ މިލިއަން. ބިމުގެ އަގު ތްރީހަންޑްރެޑް
އެންޑް ނައިންޓީ ތްރީ މިލިއަން. ސަޕްލިމެންޓްރީ ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޮސްޓް، މިތަނުން މި ފެންނަ ސަޕްލިމެންޓްރީ
ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޮސްޓް އެންށް ޕްރޮޖެކްޓް މެނޭޖްމަންޓް ކޮސްޓު މިއީ އިތުރަށް ދާނެ ޚަރަދު. އެޗް.ޑީ.ސީން އެ އެއްޗެހި
ބެއަރ މި ކުރަނީ. ބޭސިކަލީ ސަބްސިޑައިޒްކުރެވިފައި އެ އެއްޗެހި ހުރީ އިނގޭތޯ. އެއީ އެ ކޮސްޓަކީ
އަންދާޒާކުރެވިފައި ހުރި ކޮސްޓުތައް. ދެން ތި ވިދާޅުވީ ފިނިޝިންގގެ ވާހަކަ ދެއްތޯ. ފިނިޝިންގގައި އަސްލު މި
ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމްޕްލީޓްކޮށްފައި އެޗް.ޑީ.ސީއާ ހަވާލުކޮށްފައި އިންނަނީ 31 މާރިޗު 2021 ގައި އިނގޭތޯ. ދެން އެހެން
ހަވާލުކުރެވުނު އިރު އޭގައި ތަންކޮޅެއް ކުރީގައި ޑިސްކަސްކުރެވިފައި އޮތް ފޯރޓީ މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ
ފައިނޭންސިންގ ފެސިލިޓީއެއް ނަގައިގެން ދިވެހި ދައުލަތުން ފިނިޝިންގ ކުރިއަށް ގެންދަން. އެކަމަކު ފޮރ ސަމް
ރީޒަން އެކަމެއް ނުހިނގާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިންޓަރެކްޓްކޮށްލާނަން. މި ފިނިޝިންގއާ ނުލައިތޯ ފުރަތަމަ އިނީޝަލީ ކޮންޓްރެކްޓް ހައުސިންގ
މިނިސްޓްރީން ސޮއިކޮށްފައި އޮތީ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފިނިޝިންގ ނުލާ.
10

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އެޕާޓްމަންޓެއް މީހަކު ފުލެޓެއް މި ގަންނަނީ އޭނަޔަށް ލިބިގެން އޭނަ އެއަށް ލާރި ދައްކަން އޭނަ ގަންނަނީ.
ގަންނައިރު އެ ފުލެޓު އޭނަ ހަވާލުވާއިރު އެ ސްޓޭންޑަރޑް ނިމިފައި ދޭ ފުލެޓެއްގެ ކިތައް ޕަސަންޓުތޯ ނިމިފައި ހުރީ،
ކިތައް ޕަސަންޓުތޯ ނުނިމި ހުރީ. އެހެންވީމާ، އެ ނުނިމި އޮތް ބަޔަށް އެއީ އޭނަ އަމިއްލައަށް އިންވެސްޓްކޮށްގެން
ޚަރަދުކޮށްގެން ނިންމަންޖެހޭ ބައި. އެގޮތަށް ބައްލަވާފައި އިންނާނެތޯ؟ އެއީ ކިތައް ޕަސަންޓުތޯ އެހެންވެއްޖެއްޔާ މި
އަނެއް ބަޔަށް އޭނަ ގަންނަން ލިބޭ އަގު މިހާރު މިއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިއްޖެ އެކި ބޭފުޅުން ހައްދަވާފައި
ހުރި ކަލްކިއުލޭޝަނުން. އެކަމަކު އޭނަ އަމިއްލައަށް ދެން ހުރި ބައި ނިންމަން އެއީ ކިހާވަރެއްގެ އިންވެސްޓްމަންޓެއް
އޭނަ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރިޕޯޓުގެ ސްކޯޕުގައި އެކަން ބެލިފައެއް ނުވާނެ.
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އެ ސްކޯޕް ބެލިއިރު ފުލެޓަކަށް ޖެހޭވަރު މި ކޮސްޓް ކަލްކިއުލޭޓްކުރީ. އެހެންވީމާ، އެ
ކޮސްޓު އެއީ ކިތައް ޕަސަންޓުތޯ ނިމިފައި އިނީ ހަމަ އެވެސް ސްކޯޕުން ބޭރުވިޔަސް ނެތްތޯ ބައްލަވާފައި ފުލެޓެއްގެ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އޮޑިޓް ގެންގޮއްސަ އިންނާނީ އޭރު އަގު މުޅި
މަޝްރޫޢުއަށް ދިޔަ އަގުގައި އެބަ ވަރަށް ބައިވަރު ޚިޔާލުތަފާތުވުންތަކެއް ދިޔަ މި އަގު ހިސާބުކޮށްފައި އޮތީ
ކިހިނެއްތޯ، ރަނގަޅަށްތޯ. އެގޮތުން އެޗް.ޑީ.ސީން އެދިލެއްވި އެ ބޭފުޅުންގެ ހިސާބުކުރުމުގައި މި ބޭނުންކޮށްފައި ހުރި
ހަމަތަކާ މި އެއްޗެއްސަކީ ހަމަ އާންމުގޮތެއްގައި މި ބޭނުންކުރާ އީ.އެމް.އައި މެތަޑާއި އަދި ބޭނުކޮށްފައި ހުރި
ރިސްކްސް ފެކްޓަރއާއި، އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުތަކާއި، މަޝްރޫޢުއަށް ގޮއްސަ ހުރި ޚަރަދުތަކަށް ބަލާއިރު އެކަށީގެންވާ
އަގެ އްތޯ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ގެންދެވިފައި އޮތް ރިވިއުއެއް އިނގޭތޯ މިއީ. އެހެންވީމާ، އެ ސްކޯޕުގެ ތެރޭގައި
އަޅުގަނޑުމެން އަދިވެސް އެއްފަހަރު އެގޮތަށް ބެލިފައި ނެތް ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން.
11

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއްޗެ އްގެ އަ ގު ވެލިއުރކުރާއިރު ފުރަތަމަ އެ ޕްރޮޑަކްޓަކީ ކޮބައިތޯ، ކިހާ
ވެލިއުއެއްގެ އެއްޗެއްކަން ބައްލަވާފައިހެން އެއަށް އެ އަގު އެއީ ރީޒަނަބަލް އަގެއްތޯ ނޫނީ ކިހާވަރެއްތޯ އޭތި އެ
ޕްރޮޑަކްޓް ބައްލަވަންޖެހޭނެހެން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ނެތްތޯ ހަމަ އެއްވެސް ވަރަކަށް އެސެސްކުރެވިފަ އެއް؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އެދިވަޑައި ގެންފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު އޮޑިޓެއް ކުރެވިދާނެ އަޅުގަނޑުމެން. އެއީ ސްކޮޔަރ
ފީޓަކަށް އާންމުކޮށް މި މަޝްރޫޢުތަކަށް ގޮއްސަ ހުރި ޚަރަދާއި، ހިޔާ މަޝްރޫޢުގައި ގޮ އްސަ ހުރި ޚަރަދާ މިއީ
ރީޒަނަބަލް ޚަރަދެއްތޯ ބެލުމުގެ ގޮތުން އިތުރު އެހެން ސްކޯޕެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ އިނގޭތޯ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީން އެދިވަޑައިގެންފިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ މިހާރު މީގައި ހަމަގައިމުވެސް ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ވެސް އެއްބަ ސްވާ
އެއް އަދަދު އެބައޮތް. އެއީ ޔުނިޓަކަށް 1.2 މިލިއަން، ހަތްދިހަހާސް ފައްސަތޭކަ ނުވަދިހަ އެއް ރުފިޔާކަން މި ޖެހެނީ.
އެއީ މި ބުނީ ޚިލާފެއް އުފެދޭ ކަމެއް ނޫން. މި އެވްރެޖުކޮށް އެވަރު ޖެހޭއިރު އެއީ ކިހާވަރެއްގެ ސަ އިޒެއްގެ
ޔުނިޓެއްތޯ މި އިންނަނީ ގާތްގަނޑަކަށް 600 އަކަފޫޓުތޯ ، 700 އަކަފޫޓުތޯ؟ ދެން އޭރިޔާވައިސް އެއީ ކިހާވަރެއްކަން
ބެލިފައި އެބައޮތްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ އެވްރެޖުކޮށް ފައިވް ހަންޑްރެޑް އެންޑް ފިފްޓީ ސްކޮޔަރ ފީޓް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
12

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އެހެންވީމާ، އިންޓަރެސްޓާއި ފައިނޭންސިންގ ކޮސްޓާ ނުލައި ގާތްގަނޑަކަށް 2310 ރުފިޔާ އަކަފޫޓަކަށް ޖެހޭ އަގެއްތޯ
އެއީ؟ އެއީ މި މާކެޓު ރޭޓުގައި އެވްރެޖުކޮށް ރާއްޖޭގައި އިންޑަސްޓްރީގައި މި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކޮސްޓު އުޅޭވަރު
؟
އެނގިލައްވާތޯ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބާރަ ސަތޭކަ އާއި ސާދަ ސަތޭކައާ ދޭތެރޭގެ ރޭޓުތަކެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބެނީ.
(އޮފް ދަ ރެކޯޑު ގައި މެންބަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން)
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެކަމަކު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮންސިޑަރކުރުން މުހިންމު ކަންނޭނގެ ޓެކްނޮލޮޖީ ޔޫސްޑް. އެ މަސައް ކަތްކޮށްފައި ހުރި
ގޮތް، އިނގޭތޯ. އަނެއްހެން އަޅުގަނޑު ވެސް، އެހާ ބޮޑަކަށް ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަކަށް ނުއެއް ދަން. ބިކޯސް
އިޓްސް ނޮޓް އަވަރ އޭރިއާ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ޓެކްނިކަލް މީހުންނެއް ނޫންތާ އެކަމަށް ދެއްތޯ؟ އެކަމަކު އެ
އިންނަނީ ޝީޓް ޕައިލިންގ ، މިއީ ވެސް ހަމަ ސެޕަރޭޓު ޓެކްނޮލޮޖީއެއްތާ ދެއްތޯ؟ އެގޮތަށް ހަމަ ސިމެންޓް ފްލަ އި
އޭޝް ގްރޭވް އިނގޭތޯ ، އެ ޓެކްނޮލޮޖީ ޔޫސްކޮށްގެން ޑްރި ލްކޮށްފައި އިންނަނީ. ހަމަ ބުރުމާއަކުން ހަމަ ޑްރިލްކުރާ
ގޮތަށް ޑްރިލްކޮށްފަ އި، ކޮންކްރީޓު އެތެރެއަށް އަޅާފައި އެ އިންނަނީ. ގޮސް ހަމަ ވަރަށް އަޑިއަށް ގޮސް އެ ހުންނަނީ.
އެހެންވީމާ، އަ ޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެކަހަލަ ކޮސްޓުތައް ވެސް ބަލާލަން ޖެހޭނެ ކަންނޭނގެ، ވެން ވީ އަރ ޓު ޑިސައިޑް
ވެދަރ އިޓްސް ރީސަނަބަލް ޕް ރައިސް އޮރ ނޮޓް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ . އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ޝަރީފް.
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
މި ކުލި ނުވަތަ މިއަށް ޖެހޭ އަގު ބޮޑުވެގެން ފްލެޓުތައް ލިބޭ މީހުން މެދުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ޝަކުވާތައް އެބަ ހުރޭ.
ދެން ވާގޮތަކީ، އަސްލު ފުރަތަމަ މި ކޮންސެޕްޓު ވެސް ވަރަށް ގޯސް. ސަރުކާރުން ވެސް ކިޔަނީ ކަންނޭނގެ.
ނޫސްތަކުގައި ގައިމުވެސް މި ހުންނަނީ ދައްކާ ކުއްޔޭ. އޮޑި ޓަރ ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރެއްވޭތޯ މި ކުލި ނޫންކަމާއި މި
ފްލެޓު ގަންނަން ދައްކާ ޕޭމެންޓު، އިންސްޓޯލްމަންޓުކަން؟ އެއަށް އެއްޗެއް ވިދާޅު ވެ؛ ދެވަނަ ކަމަކީ މި 7500
ރުފިޔާ. ދެން ދައުލަތުން ކިހާ ވަރެއްގެ ފައިސާއެއް އަހަރުން އަހަރަށް ސަބްސިޑައިޒްކޮށްދޭން ޖެހޭތޯ؟ އަދި 11000
ރުފިޔާ މަގުން އެޗް.ޑީ.ސީ އަށް ގެއްލުންނުކޮށް އެ ލިބޭ ފައިސާއަކުން މި ލޯނުދެއްކެމުން ގެންދެވިދާނެތޯ؟ ނޫނިއްޔާ އެ
ފޫއްބައްދަން ވެސް ސަބްސިޑީ ބޭނުންތޯ؟ މި ކުލި މި ކިޔަނީ ކީއްވެގެންކަން ސާފުވެވަޑައިގެންފައި؛ އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުތަކުގައި ވެސް އެހެން ނޯންނާތީ ކަންނޭނގެ، އާންމު ރައްޔިތުން ވެސް އަދި ނޫސްތަކުގައި ވެސް
މި އޮންނަނީ މަހުންމަހަށް ދައް ކަންޖެހޭ ކުއްޔެކޭ. އެކަމަކު އަ ޅުގަނޑަށް ފާހަގައެއް ނުކުރެވޭ މި ކުއްޔެއް ކަމެއް. މިއީ
ތަނެއް ގަނެފައި ، އެ 25 އަހަރަށް ނުވަތަ 20 އަހަރަށް ބަހައިގެން އޭގެ އަގު ދައްކަމުން މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ،
މިއާ ދޭތެރޭ އެއްޗެއް ވިދާޅުވާ ނަންތޯ ފުރަތަމަ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން އަޅުގަނ ޑަށް ހީވަނީ ޓެކްނިކަލް ރަނގަޅު ބަހަކަށް ވާނީ އެ ލޯނު
ރިޕޭމަންޓު ކަންނޭނގެ ދެއްތޯ؟ ދެން ދެވަނަ ސުވާލަކީ އެޗް.ޑީ.ސީއަށް ކިހާވަރެއްގެ ކޭޝްފްލޯ ޑެފިސިޓެއްހެއްޔޭ ވާނީ.
ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް މި ރިޕޯޓުގައި ރި ވިއުކުރިން އެ ބޭފުޅުންގެ އެސްޓިމޭޝަންސް ތައް. މިހާރު؛ އެޗް.ޑީ.ސީން
މިހާރު އެ ގެންގުޅުއްވާ، އެޗް.ޑީ.ސީން ހުށަހެޅުއްވި އަސްލު ފުރަތަމަ އަގަކީ 11000 ރުފިޔާ. އެއީ މެއިންޓެނެންސް
ފީއާއެއްކޮށް. އެ އަގަށް ބެލިޔަސް، މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތެރޭގައި ގާތްގަނޑަކަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް 2.1 ބިލިއަން ރުފިޔާ
ލިބޭނެކަމަށް މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެޗް.ޑީ.ސީން ފުރަތަމަ ހުށަހަޅުއްވާފައި އެ އޮތީ ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން އެ
ސަސްޓެއިނަބަލް އަގެއްގެ ގޮތުގައި އެ ކުންފުނިން އެ ކަން ކުރެވޭނެ އަގު. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން އެ
ސަބްސިޑައިޒް މިހާރު ކުރައްވާ ފައި އޮތް 8500 ކުޑަކުރީމަ ވެސް 138 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ކޭސްފްލޯގެ ޑެފިސިޓެއް
މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނާނެ. 6600 ރުފިޔާއަށް އަގު ކަނޑަ އަޅައިފިއްޔާ 9.2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ޑެފިސިޓެއް އަންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ މި ހިސާބު އަދަދުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަ މަންޒަރަކީ.
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
14

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ އެގާރަ ހާހަށް ޑެފިސިޓް ނުވެ ބަރާބަރަށް ލޯނުއަދާކުރެވޭނެތޯ؟ އަދި 7500 ވީމަ ދައުލަތު ގެ
ބަޖެޓުން ޑެފިސިޓްވާން، ކިހާ ވަރެއް ސަބްސިޑައިޒްކުރަން އަހަރަކު ދައްކަން ޖެހޭނެތޯ ބެއްލެވިފައިވޭތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 11000 ރުފިޔާއަށް އެޗް.ޑީ.ސީން އެ ހުށަހަޅުއްވާ ގޮތަށް އަގު ކަނޑައެޅުނު ކަމުގައި ވިޔަސް، މުޅި
މަޝްރޫޢުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ގާތްގަނޑަކަށް 2.4 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ފައިނޭންސިންގ
ފެސިލިޓީއެއް ނަގަންޖެހޭނެ ކަމަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް. އާދެ، ނަގައިގެން؛ އެކަމަކު މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތެރޭގައި އެ
ޕޮސިޓިވް ކޭޝްފްލޯއެއް އަންނާނެ ކަމަށް މި ބަލަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދެންނެވިހެން މުޅި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
ހަމަ އިތުރު ފައިނޭންސިންގ އަށް އިތުރު ލޯނުތަކެއް ނަގަން ޖެހޭނެ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް.
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ވިދާޅުވަނީ 15 އަހަރުން ލޯނުދައްކަން ޖެހޭތީ އަންނަ ޑެފިސިޓެއް ގެ ވާހަކަ އެހެންނޫންތޯ؟ 25 އަހަރަށް ބެހީމަ މި
އެތި އެއްކޮށް ކަވަރކުރެވޭނެތާ . އެއީ 2.4 ބިލިއަން ސަރުކާރުން ދިނަސް އަދި ލޯނެއް ނެގި ކަމުގައި ވިޔަސް ،
ކޭޝްފްލޯ ޕޮސިޓިވްވާނެ 7.5 .11 އަށް ހެދީމަ، 7500 ރު ފިޔާއަށް ހެދީމަ އަދި އެ ފޫބެ ދޭނެތޯ؟ ކިހާވަރެއްތޯ ދޭން
ޖެހޭނީ؟ މިހާރު އެ 15 އަހަރު ދުވަހު ތެރޭގައި ކިހާވަރެއްގެ ޑެފިސިޓެއް އަންނާނެތޯ؟ އަދި ހަމަ ޔަޤީނުން ވެސް މި
ކަވަރނުކުރާ ފައިސާ އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، އެއިން ލޯނުނަގައިގެން ވިޔަސް ނުއެއް ދެއްކޭނެތާ އެޗް.ޑީ.ސީގައި ނެތް
ފައިސާއެއް. އެހެންކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ މިސާލަކަށް ރީފައިނޭންސްކުރެވުނު ކަމަށް ވިޔަސް އިތުރު ލޯނެއް ދައްކަން
ލޯނެއް ނެގި ކަމަށް ވިޔަސް ނެގޭނީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ފައިސާ ލިބިގެންތާ. އެހެންވީމާ، މި ދޭތެރޭގެ 11000 ރުފިޔާ
އާއި 7500 ރުފިޔާއާ ދޭތެރެއިން މި ތަފާތު ދެ ން ދައްކަން ޖެހޭނީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ނޫންތޯ ސަބްސިޑީޒްގެ
ގޮތުގައި. އެއީ ކިހާވަރެއް ކަން ބެއްލެވިފައި އެބަ އޮތްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަބްސިޑީއެއް ނޫން، އޭރަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ޖެހޭނީ ލޯނެއް ނަގަން. ދެން އެ ލޯނުގެ ބަދަލުގައި ސަބްސިޑީއެއް
ނަގަންޏާ ވެސް ހަމަ 138 މިލިއަން ރުފިޔާ މުޅި ކޭޝްފްލޯ ނެގެޓިވްވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދެންނެވިހެން 7500
ރުފިޔާއަށް އަގު ކަނޑައަޅައިގެން މިހާރު ކުރިއަށް ގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާމު މުޅި އެ 25 އަހަރުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
15

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ހަމަ 3.2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ފައިނޭންސިންގެ ފެސިލިޓީއެއް، އެއީ ލޯނު ނަގައި ގެން ނަމަވެސް ނުވަތަ ދައުލަތުން
ސަބްސިޑީ ދީގެން ނަމަވެސް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދެ ވޭނެ. އޭރަށް މުޅިއަކު ގެއްލުން 138 މިލިއަން ރުފިޔާ، 7500
ރުފިޔާއަށް ބަލައިފިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاަلهއށް.
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މަހަކު ދައްކަން މި
ރީޕޭމަންޓު އެ މީހުން މި ކަލް ކިއުލޭޓުކޮށްފައި އިން ގޮތުން 5605 ރުފިޔާއަށް މި އިންނަނީ. ދެން ރިޕޯޓުގައި ދެންމެ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވަރަށް ތަފުސީލުކޮށް ވިދާޅުވެއްޖެ އެ މީހުން ކަލްކިއުލޭޓުކުރި ގޮތް. ދެން ޓެކްނިކަލީ އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް ވިދާޅުވީ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ އެ މީހުންގެ ހިސާބު ހެދި ގޮތް ނުބައޭ. އަޅުގަނޑަށް މި
؟
ފަހުމުވި ގޮތް ރަނގަޅުތޯ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި އެއްފަހަރު ފަޒީލް، އެ ހިސާބު ހަދާފައި އޮތް ގޮތް އަ ޅުގަނޑުމެން، އެ ސްލައިޑް ކުރިއަށް...
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު އެ އިނީ ފެންނަން އިނގޭތޯ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ކަލްކިއުލޭޝަން. މިހާރު އޭގައި؛ މިހާރު އެ އިނީތާ
ދެއްތޯ އިންޓަރެސްޓު ރޭޓު 3.36%، ލައިބޯ ޕްލަސް ޕްރައިމަރީ ލޯނުގެ ރޭޓު. ޕްރައިމަރީ ލޯނުތަކުގެ ބޭސިކަލީ 2
ލޯންސް އިނގޭތޯ. އެއީ ކްރެޑިޓް ސްވިސްގެ ލޯނާއި ދެން ޗައިނީސް ބޭންކު ގެ ލޯނު. އެއީ 3.3% ފިކްސްޑް، ޕްލަސް
ލައިބޯ މި އަންނަނީ. އަންނަ ކަމުގައި ވަންޏާ އެ ވްރެޖުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ކަލްކިއުލޭޝަން ހެދި،
ކަލްކިއުލޭޝަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ރިވިއުކުރި އިރު އެ ބޭފު ޅުން ރިޕޭމަންޓު ހަދާފައި ހުރި ޑޭޓުތަކުގައި އެވްރެޖު
16

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ލައިބޯއަކީ 1.74% އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެބަ އާދޭތާ 5% ވަރު ޓޯޓަލް. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ 3.36% ރަނގަޅެއް
ނުވާނެތާ ދެއްތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ހަމަ ގޯސް ދެއްތޯ އެ ކަލްކިއުލޭޝަން؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ކަލްކިއުލޭޝަން ގޯސް ވާނެ. އެވްރެޖު ލައިބޯއަށް ބަލައިގެން ހަދާ ކަމުގައި ވަންޏާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ދެންނެވީ ފެކްޓްސަށް ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ ގޯސް ދެއްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފެކްޓްސަށް ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ އިންޓަރެސް ރޭޓު ރަނގަޅެއް ނޫން، އާދެ.
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިންޓަރެސްޓު ރޭޓު ނަގާފައި އިން ގޮތް އެ މީހުން އެޕްލައި ކޮށްފައި އިން ގޮތް ރަނގަޅުތޯ؟ އަޅުގަނޑު އޭތީގައި ވެސް
ޝައްކެއް އުޅޭހެން ހީވާތީ އޭތި ސާފުކޮށްލެވޭނެތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަނެއްހެން އެޕްލައިކުރުން ތި ވިދާޅުވީ ކިހިނެއްތޯ؟
17

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަކި އެއްޗެއް ކަނޑާފައި ، އެ ބަހާފައި ދެން އަންނަ އެމައުންޓެއް މަހަކަށް ޖެހޭ ވަރު. ދެން އޭގެ ފަހަށް މީތި
މަލްޓިޕްލައިކޮށްފަ. އޭތީގެ ތަފުސީލެއް ދެއްވަފާނަންތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ތި ކުރައްވަނީ 2018 ގައި އެ ހަމަ ކަލްކިއުލޭޝަން އިންއިރު ވެސް އިން
ގޮތަށް ކަންނޭނގެ އިނގޭތޯ. އޭރުގައި އެ ބޭފުޅުން މި ހައްދަވާފައި އިން ގޮތަކީ ؛ އާނ، މި އޮތީ އިނގޭތޯ. މީތިގައި
މި ފެންނަ ގޮތުން އެ ހުރީ އެއްނޫންތޯ 1،270،591 ރުފިޔާ ، އެއީ ކޮސްޓު ދެއްތޯ؟ އެ ކޮސްޓުން މި ހަދާ ގޮތަކީ
25000 ކަނޑާލަނީ. ކަނޑާލީމަ އެ އަންނަ އަދަދު މި ޑިވައިޑް ކޮށްލަނީ އޯވަރ 20 ޔިއަރސް އަށް. ކޮށްލީމަ މި ޖެހެނީ
5189 ދެއްތޯ؟ އެއަށް މި ހަދާ ގޮތަކީ 8% މި އެއްކުރަނީ ފައިނޭންސް ކޮސްޓު. ވި ޗް އިޒް ރޯންގް ދެއްތޯ؟ އެ ގޮތަށް
8% އެއްކުރާ ކަމުގައި ވަންޏާ ފައިނޭންސް ކޮސްޓަކީ 99000 އޯ ވަރ ދަ ޓެނުއަރ. 20 ޔިއަރސް ތެރޭގައި ލިބޭނެ
99000. ބަޓް، އަވަރ ކަލްކިއުލޭޝަން އިޒް ޝޯއިންގ 1.2 މިލިއަން ސަމްތިންގ އަންނަން ޖެހޭނެއޭ. އެ އެއްކަލަ
ލޯނެއްގެ ވެއްޖެޔާ އެމަޓައިޒްޑް ކޮސްޓުގައިތާ ދާނީ. އެހެންނޫންތޯ؟ އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ހަދާ ގޮތަކީ
ކޮންމެ މަހަކު ދައްކާ އިންސްޓޯލްމަންޓަށް 9% ނުވަތަ 5% ނުވަތަ 8%؛ ދެޓްސް ރޯންގު އިނގޭތޯ.
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، މާނައަކީ ނުބައިކޮށޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެ ހިސާބު ހަދާފައި ހުރީ. ދެން ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީގެ
ހިސާބު ހެދިއިރު ވެސް ހަމަ އެ ގޮތަށޭ ހައްދަވާފައި އޮތީ . އެހެންވީމާ، އެ ދެ ހިސާބު ވެސް ހަމަ ނުބައޭ ތި
ވިދާޅުވީ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު މި ރިޕޯޓުގައި ތި ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު؛ އަޅުގަނޑަށް
ފާހަގަކުރެވުނީ އަނބުރާ ދައްކަން މި ޖެހޭ ފައިސާ 5600 ރުފިޔާއޭ ކިޔައިގެން މި އަދަދު ގެނައިއިރު ، އަޅު ގަނޑަށް
މީގެން ފާހަގަކުރެވުނީ ގަސްތު ގައި އޮޅުވާލީ ކަމަށް. އެއީ އެހެން މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ، ދެންމެ ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް
މި ހިސާބު ކަލްކިއުލޭޓު ކުރިއިރު އެ އޮތީ ނުބަ އިކޮށް ކަ ލްކިއުލޭޓުކޮށްފަ. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ސިޓީ
ކައުންސިލު ގެއާއި އަދި އޭރުގެ ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީގައި މި ފަދަ އާދައިގެ ހިސާބެއް ޖަހަން އެނގޭ ވަރުގެ ބޭފުޅުން
ތިއްބަވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެ ވެސް އެނގިގެން ނުބައިކޮށް، ގޯސްހަ އްދަވާފައި އޮތީ ކަމަށް، ޚާއްސަކޮށް މި
18

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ކަމުގައި ހިމެނޭ ރައްޔިތުންނަށް ނުބައި މަޢުލޫމާތު ދީގެން، ގޯސް ވިސްނުންތަކެއް އެ ބޭފުޅުންނަށް ވިސްނުވައިދޭން
ވެގެން ކަމަށް. ދެން އަނެއް ކަމަކީ މީގައި ލައިބޯ ކަލް ކިއުލޭޓުކުރިއިރު، ލައިބޯ ވެސް ، އެވްރެޖު އާންމުކޮށް ލައިބޯ
ކަލްކިއުލޭޓު ކުރާ ހައެއްކަ މަސް އެބަ ބަލަން ޖެހޭ. ހައެއްކަ މަސް ނުބަލައި އެ މީހުން ބަލާފައި އިނީ ދެ މަސް. ދެ
މަސް ބެލިއިރު މި އިންނަނީ ކޮވިޑު ތެރޭގައި ލައިބޯ ހުރި ވަރު. އާންމުކޮށް ކޮވިޑު ތެރެއަކީ ދުނިޔޭގެ މާލީ، ނޫނީ
ފައިނޭންޝަލް އެއްވެސް ތަނެއްގައި އިންޓަރެސްޓް ރޭޓެއް ނޫނީ އެއްވެސް ފައިނޭންސް ކޮސްޓެއް ހުންނާނެ
ރޭޓެއްގައެއް ނޫން އެ ދުވަސްކޮޅުގައި ހުންނާނީ. އެ މީހުން ބަލާފައި އިނީ ހަމަ އެކަނި ކޮވިޑު ތެރޭގައި. އެކަމަކު
ރިޕޯޓު ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެ ންނަށް އެބަ އެނގޭ އޭގެ ކުރީގެ ދުވަސްތަކާ އަދި އޭގެ ފަހާއި، މި ހުރިހާ އެއް ޗެއް
ބަލައިލީމަ އެ މީހުން އެއްކަލަ ނަގާފައި އިން އެ ރޭޓަކީ އެއީ އެކަށީގެންނުވާ ވަރަށްވުރެ ވެސް ކުޑަ ރޭޓެއްކަން. އެއީ
މާކެޓުގެ އެ ގްޒިސްޓުނުވާ ރޭޓެ އްކަން. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ އެއްޗަކަށް ބަލާއިރު ފާހަގަކުރެވޭ ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ
އޮޅުވާލުންތަކެއް ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުވާލަން އުޅޭހެން. އެކަ ހަލަ އެއްވެސް ކަމެއް ތި
ބޭފުޅުންގެ ތި ހިސާބުތަކާއި އޭގެއިން ޑިރައިވް ވި އިންފޮމޭޝަންނާއި، ތި ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ލިބުނު
އިންފޮމޭޝަންގެ ތެރެއިން އެ ކަ ހަލަ އެއްވެސް ކަހަލަ ހީއެއް ނޫނީ އެކަހަލަ ޝައްކެއް ވިޔަސް ވެފައި އެބަ އޮތްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްޓޭ ޓްމަންޓްސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުގައި ހުރި އެއްޗަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ލިމިޓުކުރާނީ
އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން، އޭގެ ތެރޭގައި ހިސާބުޖެހުމުގައި އެ ހުރި އުނި
ކަންކަން، އެ ހުރީ އެ ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައި އިނގޭތޯ. އިތުރު، އޭގެ އިތުރުން އިތުރު ސްޓޭޓްމަންޓެއް އަޅުގަނޑުމެން
ދޭކަށް ބޭނުމެއް ނޫން.
ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔަޢުޤޫބު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފަހު ސުވާލަކަށް، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި ޔުނިޓެއްގެ އަގަށް ޖެހުނު
ވަރަކީ 2300 އޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ހިސާބުތައް ބަލައިލިއިރު، އެއީ އަދި ރިޕޯޓު ބެލީމަ ވެސް 2300 އާއި
1400 ،1300 އާ އެ ކޮމްޕެރިސަނެއްގެ ވާހަކަ ދެ ކެވުނީ. އެކަމަކު 1400 ،1300 އަކީ އެވްރެޖުކޮށް އެއީ މުޅި
ޔުނިޓެއް ފިނިޝިންގއާ ހަމައަށް ދާ ރޭޓު. އަޅުގަނޑަށް މީގެ މި ހުރިހާ އެއްޗަކަށް ބަލާއިރު އަދި ހިޔާ ފްލެޓު ލިބުނު
ފަރާތްތަކުން އެ ތަން ނިންމަން ކުރި ޚަރަދާ މި ހުރިހާ އެއްޗަކަށް ބަލާއިރު ގާތްގަނޑަކަށް 3300 ވަރަކަށް ރުފިޔާ
19

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ސްކޮޔަރފީޓަކަށް ދާކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މީގެން ފާހަގަކުރެވޭ. 3300 އާއި 1400 އާ ދެމެދު ބޮޑު ޑިފަރެންސެއް، ދެ
ގުނައަށްވުރެ ވެސް ބޮޑުކޮށް މި އިނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ވުރެ އިތުރަށް ލާރި މީގެން ނަގާފައި އޮތް
ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ގެ މުޅި ރިޕޯޓު ކިޔާލީމަ ފާހަގަވާ ކަމަކީ 1000 ހައުސިންގ ޔުނިޓު،
1000 ފްލެޓުގެ އަގަށްވާ ފައިސާ މިއަށް ޚަރަދުކޮށްފިއޭ. މާނައަކީ މި ޚަރަދުކުރި ފައިސާ ޚަރަދުކޮށްގެން އަދި އިތުރު
1000 ފްލެޓު އެޅޭނެ ވަރަށް މިކަން ކޮށްފައޭ މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، 1000 ފްލެޓު ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަތުން
ގެއްލިގެންނޭ މިދިޔައީ މި ޕްރޮ ޖެކްޓާ ގުޅިގެން. ތި ބޭފުޅުންނަށް އެކަހަލަ އެއްވެސް ކޮސްޓިންގއަށް ބަލާއިރު އެކަހަލަ
އެއް ވެސް ކަމެއް ފާހަގަކުރެވުނުތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން މި ރިޕޯޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލާފައި އިންނާނީ އެ އަގު، ދިޔަ ޚަރަދުތަކުގެ
މައްޗަށް ބަލާފައި ، އެޗް.ޑީ.ސީ ގެ ހިސާބުތައް ހެދިފައި އޮތް ގޮތް. އަކަފޫޓަ ކަށް ޖެހޭ މިންވަރާ، އެ ރީޒަނަބަލްތޯ
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރިޕޯޓުގަ އެއް ބެލިފައެއް ނޯންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން މާލިއްޔަތު
ކޮމެޓީގެ އެދިލެ އްވުމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް އޮޑިޓް އޮފީހުން މަރުޙަބާކިޔާނެ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މި ރިޕޯޓުގެ ބައެއް ބައިބައި މި ބަލާލިއިރު މީގައި އަސްލު ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަހުރި،
ދެން، އަދި މުޅިން އެ ޑީޓެއިލަށް ވަޑައިނުގެންނެވި ކަމުގައި ވިޔަސް ، އިނީޝިއަލީ ޕްރޮޖެކްޓް ކޮސްޓުކުރެއްވިއިރު
އެޗް.ޑީ.ސީން ހުށަހަޅާފައި ހުރި ބައެއް ކަންކަން ނުހިމަނާ އިނިޝިއަލް ކޮންޓްރެކްޓު ސޮއިކުރި ކަމަށް އިނގޭތޯ.
އޭގެތެރޭގައި އެ ފަހުން އެ ކުރަންޖެހުނު ޚަރަދުތައް ހިމެނިގެންދިޔަ. އެހެންވީމާ، އެހާކަންހާވަރަށް އެބަހުރި
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ޑީޓެއިލްސް މީގެ އެކުލަވާލާފަ. ދެން އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަސްލު އަންޑަސްޓޭންޑުނުވަނީ
ކޮން ހިސާބަކުން އަސްލު ކޮން، ހޫ މޭޑް ދަ ޑިޒިޝަންނޭ އެ މިސާލަކަށް އެ ޕާޓްލީ ބައެއް ބައިބައި އުނިކޮށްފައި މި
ޕްރޮޖެކްޓާއިގެން ކުރިއަށްދާން. ދެން، އެކަހަލަ ޑީޓެއިލްސެއް ނެތް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިކަހަލަ
ޑިސްކަޝަނެއްދާއިރު މި ރިޕޯޓެއްގައި ހިމެނެން މުހިންމު ބައެއް ކަންނޭނގެ އެ. އެއީ ކަންނޭނގެ މިއަދު އެންމެ
ބޮޑަށް މި މައްސަލަ ދިމާވެގެން މި އުޅޭ ކަމަކީ. އެއީ އަސްލު އެޓް ދަ އެންޑް އޮފް ދަ ޑޭ ވިދާޅުވީ 2021 ،20
ވަނަ އަހަރުދެއްތޯ މި ހޭންޑް އޯވަރކުރީ؟ ހޭންޑް އޯވަރކުރިއިރު އަސްލު ޕާޓްލީ ފިނިޝްޑް ޕްރޮޑަކްޓެއް މި ލިބިފައި މި
20

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އިނދީ. އެކަމަކު އޭރު ކޮންޓްރެކްޓްކުރި އެއްޗެއްތާ އޭރު ލިބޭނީ. އެހެންވީމާ، އެ ތަނަކަށް މީހުން ވަންނާކަށް ރެޑީއެއް
ނޫން. އަދި މީހުންނަށް އެ ޚިދުމަތްތައް އެ އޭޒް އަ ކޮމްޕައުންޑް ވެސް އޮތީ ރެޑީކޮނެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ
މައްސަލަ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅު ގަނޑުމެން އަދި ބަލަންޖެހޭނެ ކަމެއްހެން. އެއީ މީގެ ވެލިއު ފޯރ މަނީއަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ އެކަން ކުރަންޖެހޭނެ. ދެން، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލުފުށި
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފަށް.
ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އިނގޭތޯ، މިހާރު މި އޮތީނޫންތޯ މި ޔުނިޓް ކޮސްޓެއް އެއް މިލިއަން ދެ
ލައްކަ ހަތްދިހަ ހާސް ފަސްސަތޭކަ ނުވަދިހަ އެއް ރުފިޔާއަށް. ދެން، މި އަދަދަށް އައިއިރުގައި، މިހާރު ގާތްގަނޑަކަށް
ލޯނެއްގެ ގޮތުގައި މި ދެއްކެނީ މި ފްލެޓު ލިބޭ މީހާ. ދެން ފްލެޓުގައި އިންނާނެތާ އޭގެ އަގެއް ދެއްތޯ؟ އެ އަގަށް
ދެން މިއަށް ކޮންމެ މަހަކު ނޫނިއްޔާ ކޮންމެ އަހަރަކަށް ދައްކަންޖެހޭ އިންޓަރެސްޓް ރޭޓަށް މި އިންނަނީ 8%.
އެހެންވީމާ، އެ މިހާރު ކޮންމެ ފަހަރަކު ދައްކަމުންދާ ކަމަށް ވަންޏާ އެއްކަލަ ޕްރިންސިޕަލް އެމައުންޓް ދާނީ
ދަށްވެގެން ނޫންތޯ؟ އެހެންވީމާ، އެއްކަލަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިހާރު އެ މަހަކު އެ ގޮތަށް ލޯނެއް ގޮތަށް
ޓްރީޓްކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން މުއްދަތު ކެނޑެމުންދާއިރުގައި އެއްކަލަ ދައްކަންޖެހޭ އިންޓަރެސްޓް ޖުމުލަ އަދަދުދާނީ
ކުޑަވަމުން ނޫންތޯ؟ އެގޮތަށް ބައްލަވާފައިތޯ މި ޓޯޓަލް ކޮސްޓު ހަދާފައި މި އޮތީ އެ ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ. އެއީ
ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީން ކަމުގައި ވިޔަސް، އެޗް.ޑީ.ސީން ކަމުގައި ވިޔަސް. އެގޮތަށް ބައްލަވާފައިތޯއޭ ހަދާފައި މި
އޮތީ. ދެން، އެހެން ހައްދަވާފައިތޯ މި އިންނަނީ މަހަކަށް ދައްކަންޖެހޭނީ މިހާވަރޭ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަސްލު އީ.އެމް.އައި މެތަޑޭ މި ކިޔަނީ ހަމަ، އެއްކަލަ ސްޕްރެޑްކޮށްލަނީ އިނގޭތޯ. ދައްކަންޖެހޭ ޕީރިއަޑު
ތެރޭގައި އިންޓަރެސްޓާ އަދި ޕްރިންސިޕަލް ރިޕޭމަންޓާ އެއްޗިހި ސްޕްރެޑްކޮށްފައި އީކުއޭޓު ކޮށްލަނީ. އެކަމަކު އަސްލު
ކަލްކިއުލޭޝަން ހަދާފައި އިންނާނީ ހަމަ އެއްކަލަ ކޮންމެ މަހަކު ވެސް އެއްކަލަ ރިޕޭމަންޓް ދެއްކީމަ މަދުވާނެތާ
ޕްރިންސިޕަލް އެމައުންޓު ދެއްތޯ ؟ އެއަށް ހަމަ އިންޓަރެސްޓް އެޕްލައިކޮށްގެން ހުންނާނީ. ޕްރިންސިޕަލް، އިންޓަރެސްޓު
ވެސް ހަމަ ލޯނު ރިޕޭމަންޓު ދައްކަމުންދާ ވަރަކަށް، ލޯނު ރިޕޭމަންޓް ހަދަމުންދާ ވަރަކަށް އިންޓަރެސްޓު ވެސް
ކުޑަވެގެންދާނެ. ނަމަވެސް ހަދާ ގޮތަކީ އެއްކަލަ ފަސޭހަވާނެތާ ދެއްތޯ އީކުއޭޓުކޮށްލީމަ ދައްކަން، ދައްކާ ފަރާތްތަކަށް.
21

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އެހެންވީމާ، އެ ގޮތުން މަންތްލީކޮށް ދެއްކުން ފަސޭހަކުރުމަށް ޓަކައި އީކުއޭޓު ކޮށްލާފައި މި އިންނަނީ. އެކަމަކު
އިންނާނީ ހަމަ ތި ވިދާޅުވިހެން އިނގޭތޯ. އެމް.ޕީ ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް އިންނާނީ.
ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މި ޕްރޮޖެކްޓަށް މި އޮތީ ދެ ބޭންކަކުން ލޯނު ނަގާފައި އިނގޭތޯ. ދެން މީގެ ތެރެއަށް % 85 މި އިންނަނީ
ޗައިނީޒް ބޭންކުން ނަގާފަ. ދެން މި ބޭންކުން މި ލޯނު ދިންއިރުގައި އިންތޯ ވަކި ކޮންޑިޝަނެއް އެ މީހުން މި
ޕްރޮޖެކްޓު އެވޯޑުކުރަންޖެހޭނީ އެ ބެއްލެވިފައިތޯ އޮތީ ޗައިނާގެ ކުންފުންޏަކަށްތޯ؟ އެ ބައެއްފަހަރު މި އެގްޒިމް
ބޭންކުން ލޯނުދޭއިރުގައި އޮވޭ އެ ޤައުމުގެ ކޮންމެވެސް ކުންފުންޏަކަށޭ އެ މީހުން އެ ޕްރޮޖެކްޓު ހަވާލުކުރަންޖެހޭނީ.
އެކަހަލަ ގޮތަކަށްތޯއޭ އޮތީ؟ ނޫނިއްޔާ މި ޕްރޮޖެކްޓު، މި ކަންތައް ކުރުމުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ބިޑަކަށް ހުޅުވާލައިގެން
އެންމެ އަގުހެޔޮކޮށް މިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ބައްލަވާފައި އޮތްތޯ؟ އެ ކަހަލަ، އެ ކަންތައްތައް ތި ބޭފުޅުންގެ އޮޑިޓުން
ބެއްލެވިންތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ބައްލަވާފައި ނެތްތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ، ފައިނޭންޝަލް އެންޑް ކޮމްޕްލައިންސް އޮޑިޓް ސަރވިސަސް އިބްރާހީމް
ފަޒީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ މި ސްލައިޑްސްތަކުގައި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އިންނަނީ، ކުރީގައި އިންނަނީ
ފައިނޭންސް ޑިޒައިން އެންޑް ބިލްޓް ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ކޮންސެޕްޗުއަލައިޒްވެގެން އައީ. އެކަމަކު ފަހުން
ފައިނަލައިޒްވެގެން އައިއިރުގައި މި އައީ ހަމަ ޑިޒައިން އެންޑް ބިލްޓް ގޮތުގައި . ފައިނޭންސް މި ކުރަނީ ވަކި
ބޭންކަކުން އިނގޭތޯ. މާނައަކީ ކޮންޓްރެކްޓަރއާއި އަނެއް ފައިނޭންސިންގ ޕްރޮވައިޑްކޮށްދޭ ފަރާތާ ތަފާތޭ މި
ޕްރޮޖެކްޓު ފައިނަލައިޒްވެގެން އައިއިރުގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލް ޣަފޫރު މޫސާއަށް.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލް ޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ވަރަށް ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު މި
އެޗް.ޑީ.ސީން ނުވަތަ ސަރުކާރުން މި ޕްރޮޖެކްޓަށް އަހަރަކު ދައްކަން އެބަޖެހޭ 138 މިލިއަން ރުފިޔާ. އޭގެ މާނައަކީ
ހިޔާ ފްލެޓުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ހަމައަށް ކުލި ދެއްކިއަސް، ދައުލަތުން ކޮންމެ އަހަރަކު ނޫނިއްޔާ އެޗް. ޑީ.ސީން
138 މިލިއަން ރުފިޔާ ދައްކަންޖެހޭނެތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
މުޅި، މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި 138 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޑެފިސިޓެއްދާނެ ކަމަށް އެ ބަލަނީ އިނގޭތޯ.
ދެން، އެ 7500 ރުފިޔާއިން ހަމަ އެ ހިސާބު ޖެހިޔަސް އިނގޭތޯ، މިގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔަސް، މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ
ތެރޭގައި މި ރީފައިނޭންސިންގ ހަމަ ލޯނުތަކެއް އެޗް.ޑީ.ސީން ނަގަންޖެހޭނެ. ގާތްގަނޑަކަށް އަންދާޒާކުރެވެނީ 7500
ރުފިޔާއަށް ގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާމު 3.2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ރީފައިނޭންސިންގ ލޯނުތަކެއް ނަގަންޖެހޭނެ. އެއީ މިހާރު
ވެސް އެޗް.ޑީ.ސީން އެބަ މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޮންޑް އިޝޫއަކަށް ދާން 200 ނުވަތަ 300 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ. އެ
ބޮންޑު އިޝޫކޮށްގެން ނޫނީ އެޗް.ޑީ.ސީގެ މި ކޭޝްފްލޯގެ ކަ ންކަން ހަމަޖެއްސިދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް
ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޯކޭ، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން، އެއްޗެއް ވިދާޅުވާންތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ރިޕޯޓާ ގުޅިގެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ލިބިއްޖެހެން. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓު ދިރާސާކޮށްފައި އަދި އިތުރު
މަޢުލޫމާތު ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް ދަންނަވާނަން.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްކަލަ ރިޕޯޓު ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ
އެޗް.ޑީ.ސީގެ ގާތްގަނޑަކަށް މިހާރު މި އޮތީ 700 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ލޯނުތަކެއް. އޭގެ ތެރެއިން 400 މިލިއަނެއްހާ
ޑޮލަރު މި އޮތީ ހިޔާ މަޝްރޫޢުއަށް ނެގިފަ. އެހެންވީމާ، މި ހިޔާ މަޝްރޫޢުގެ މި ޕްރޮޖެކްޓު ރަނގަޅަށް
އެޗް.ޑީ.ސީއަށް މެނޭޖްނުކުރެވިއްޖެއްޔާމު އެޗް.ޑީ.ސީއަށް ވަރަށް ބޮޑެތި މާލީ ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ. އޭގެ
އިތުރަށް ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު ވެސް 30% އެބައުޅޭ ޑިފޯލްޓް. އެހެންވީމާ، އެޗް.ޑީ.ސީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ
ގޮތުގައި އެބަ ގެންދަވަންޖެހޭ ކަމެއް މި ސްކީމުތަކުގެ ފައިސާ ހޯދުމުގެ ކަންކަން. އެ އީ ކުންފުންޏެއްގެ ގޮތުގައި
23

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 11 އެޕްރީލް 2022
ރަނގަޅަށް ދެމި އޮތުމަށް ޓަކައި އެބަޖެހޭ މި ސްކީމްތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް ފައިސާ ހޯދުމުގެ ކަންކަން
ކުރިއަށް ގެންދަން. ދެން، އޭގެ އިތުރަށް ހަމަ އެ ފުލެޓް ބައްލަވައިގެންފައި ހުރި ފަރާތްތަކުގެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު
ޒިންމާއެއް އެބައޮތް އެ ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް ފައިސާ ދެއްކުން. އެހެންނޫނިއްޔާމު ވަރަށް ބޮޑެތި މާލީ
ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް މި ގަބޫލުކުރެވެނީ. އަ ޅުގަނޑުމެންގެ އަވަށްޓެރި
ސްރީލަންކާގައި ވެސް މި ދިމާވެގެން މި އުޅޭ މަޝްރޫޢުއަކީ ލޯނުތައް ރަނގަޅަށް މެނޭޖުނުކުރުމުގެ މައްސަލަ.
އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގައި ވެސް މިހާ ބޮޑެތި ލޯނުތަކެއް ނަގާފައި އޮތްއިރު، ޚާއްސަކޮށް ހިޔާ މަޝްރޫޢަކީ އެޗް.ޑީ.ސީގެ
ޕޯޓްފޯލިއޯގެ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް. އެހެންވީމާ، އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް އެއީ އެ ކަލެކްޝަން އެ އޮންނަ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ބަރާބަރަށް ދެއްކެވުން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން މިހިސާބުން ނިންމާލާނަން.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
____
24